

Vinterraps skal sås senest 20. august

Projektet 'Dyrknings-sikkerhed og strategi i økologisk vinterraps' skal finde løsninger til at gøre dyrkningen af den økologiske vinterraps mere sikker for landmanden. Økologisk vinterraps er en værdifuld afgrøde med en stor efterspørgsel - ikke mindst til olie- og proteinfoderproduktion

VINTERRAPS

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

I Økologisk Landsforenings projekt om dyrknings sikkerheden i økologisk vinterraps er der etableret flere demonstrationsarealer - blandt andet hos Erik Roed på Rørbæk Hovedgård ved Nr. Snede. Arealerne består af rapsmarker efter henholdsvis kløvergræs og vinterrug som forfrugt. Vinterrapsen er udsået i renbestand eller samsået med kløvergræs for at se, om der kan opnås en synlig kvælstofeffekt fra kløveren. Desuden afprøves forskellige gødningsstrategier, hvor rapsmarken tildeles enten gylle, protamylasse eller uden tilførsel af gødning.

I slutningen af april inviterede ØL interesserede landmænd til at se markerne, hvor der blandt andet blev set på rapsplanternes overvintring og vitalitet.

- Marken blev tilsået lidt for sent, og det kolde og våde efterår og vinter har ikke gjort det bedre, forklarede planteavlser Poul Christensen fra ØkologiRådgivning Danmark, da deltagerne stod på demonstrationsarealerne og tog forsøgene i øjesyn.

På led 5, der er samsået med hvidkløver, stod rapsplanterne fint med små hvidkløverplanter i rækken. Pletvis var der mange kamille- og hyrdetaskeplanter.

- På let jord kan hyrdetaske og gulurt blive et stort problem, derfor er det rigtig godt, hvis man har mulighed for at radrense, konstaterede Poul Christensen.

FAKTA:

Vinterraps har et stort gødningsbehov, der skal dækkes for at få en stærk plantebestand, der har god modstandskraft mod ukrudt, svampe og skadedyr. Men det kan være en udfordring at få tilstrækkeligt med gødning på de økologiske plantebrug, og derfor arbejder projektet også på at finde måder, hvorpå planteavlerne kan modtage kvæggødning som bytte for rapskager til kvægfoder.

Projektet er støttet af Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikterne og Miljø- og Fødevareministeriet.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Lad gro eller pløj ned

I projektet er der udviklet et værktøj, som landmanden kan bruge til at vurdere, om marken efter vinteren skal bevares eller pløjes om.

- 15-20 planter pr. kvm. er absolut minimum. Her har vi talt, at der er mellem 23 og 30 planter pr. kvm. i de forskellige led; men det er ikke kun mængden af planter, der medregnes i beslutningsstøttemodellen. Markens areal, ukrudtstryk, planternes vitalitet, gødningsniveau, skadedyr etc., indgår også i beslutningsværktøjet, som kan hentes på okologi.dk. Når alle oplysninger er udfyldt, får man et resultat. Udbyttepotentialet i vinterraps er 35-46 hkg. kerne pr. ha. Er dette potentiale ikke inden for rækkevidde, vil beslutningsstøttemodellen beregne, om det vil være mest rentabelt at sløjfe rapsen og så en vårsædsafgrøde i stedet, forklarede Jesper Fog-Petersen, da han fortalte deltagerne om det nye værktøj.

Opsøg heldet

- Vinterraps har ry for at være en svær afgrøde at dyrke; men får planterne vand og varme, så er det en afgrøde, der er god til at kompensere for eksempelvis skadedyrsangreb, sagde Jesper Fog-Petersen.

Han understregede betydningen af, at vinterraps bliver sået i tide.

- Et godt vinterrapsudbytte kommer ikke tilfældigt, og som landmand kan man jo selv vælge, om man vil lade tilfældet råde eller opsøge heldet, sagde Jesper Fog-Petersen og fortsatte:

- Kløvergræs er altid en god afgrøde i sædskiftet, og den kan man jo nedmulde og tilså med vinterraps på det tidspunkt, der passer bedst for rapsen - i modsætning til en kornmark, hvor man skal afvente modning og høst af kornet, før man kan så vinterrapsen.

Mindre er mere

Jesper Fog-Petersen fremhævede

Fem led

Jesper Fog-Petersen har vurderet vinterrapsens tilstand på de fem led på Rørbæk Hovedgård:

- ▶ Led 1, ikke gødet med gylle: Her står planterne svagt. De fik ingen gødning i efteråret, der var vådt og koldt. Planterne har lav vitalitet, med en rodtykkelse på 5-6 mm, hvilket er mindre end de anbefalede 8 mm. Planterne vil derfor være sårbare over for angreb af jordlopper.
- ▶ Led 2, gødet med gylle = 50 kg total-N (12-15 t/ha): I dette led stod afgrøden noget bedre end i første led.
- ▶ Led 3, gødet med protamylasse = 18N, 5 P, 70 K, 8 S (1 t/ha): Vinterrapsen har gennem protamylassen fået mere svovl, som er et vigtigt næringsstof for vinterraps, end planterne i de to første led, og forskellen vil for alvor blive tydelig, når planterne blomstrer; men allerede nu er planterne kommet godt i gang.
- ▶ Led 4, dette led er tilsået med 5 kg frø /ha - hvilket er ca. 1 kg mere pr. ha end i de fire øvrige led: Med den store mængde udsæd burde der være 50-60 planter pr. kvm. Vi talte 33. Det har været en hård vinter, så man kan sige, det er godt, der var mange planter, for mange er gået til i kulden.
- ▶ Led 5; i dette led er der sået hvidkløver sammen med 3 kg vinterrapsfrø pr. ha: I dette led er der lige så mange planter, som i led 4. Det bekræfter, at færre planter giver stærkere planter, som bedre klarer vinteren. Led 5 er nemt og billigt at etablere, og efter høst har man en efterafgrøde, som allerede er etableret.

Anbefaling: På baggrund af resultaterne på forsøgsmarkerne vil jeg anbefale en kombination af Led 3 og Led 5, hvor vinterrapsen sås sammen med hvidkløver i rækker på 25 cm afstand, og hvor afgrøden gødes med protamylasse om efteråret.

også betydningen af jordbundsforholdene, for erfaringsmæssigt klarer vinterrapsen sig bedre på lerjord end på let sandjord, hvor risikoen for udvintring er større.

- Et lavt plantetal og rækkedyrning har vist sig at være gavnligt for udbyttet, fordi det giver planterne mulighed for at udvikle stærke rødder i efteråret, inden vinteren stopper væksten. Står planterne derimod for tæt, kan en velgødet mark og et varmt efterår ende med, at planterne

bruger mere energi på at vokse over jorden, og så vil de udvinde en kold vinter på grund af dårlig rodudvikling, forklarede Jesper Fog-Petersen.

Samtidig vil rækkedyrningen give landmanden bedre mulighed for at radrense i marken.

Projektet ledes og udføres af Økologisk Landsforening i samarbejde med ØkologiRådgivning Danmark, LMO og Seges og løber frem til udgangen af 2018.

Erik Roed (i midten) fra Rørbæk Hovedgård lægger mark til både forsøg med vinterraps og en markvandring i slutningen af april.

FAKTA:

Demonstrationsarealet på Rørbæk Hovedgård består af fem led:

- ▶ Led 1 er ikke blevet gødet
- ▶ Led 2 er blevet gødet med gylle
- ▶ Led 3 er blevet gødet med Protamylasse
- ▶ Led 4 er blevet tilsået med fem kg frø pr. ha, de øvrige led fik fire kg pr. ha.
- ▶ Led 5: Tre kg rapsfrø pr. ha blev samsået med to kg hvidkløver pr. ha.